

EL PERFIL PROFESSIONAL DE L' ARXIVER ESPECIALISTA EN FOTOGRAFIA

David Iglésias i Franch
Centre de Recerca i Difusió de la Imatge

La custòdia del patrimoni fotogràfic recau en bona part als arxius. No es tracta ni molt menys d'una exclusivitat, ja que d'altres institucions, com poden ser els museus, els centres de documentació, les fototeques o les biblioteques, ocupen un espai important en la gestió d'aquests documents. La naturalesa de la fotografia ho justifica i trobaríem arguments de pes per defensar totes les postures. A excepció segurament de les fotografies d'entitat marcadament artística (pensem per exemple en la fotografia conceptual), la praxis arxivística resol amb solvència el compromís que suposa l'organització i la gestió de conjunts fotogràfics. És prou significatiu que, per exemple, una institució com el Museu Internacional de la Fotografia (Rochester, NY), que compta amb una població de destacats especialistes en conservació, delegui el treball d'organització dels seus fons i col·leccions als arxivers. No obstant, cal subratllar que el perfil de l'arxiver generalista és insuficient per atendre adequadament les exigències dels fons fotogràfics i es fa del tot necessari la figura d'un arxiver especialista.

L'objectiu d'aquest text és el de definir el perfil professional de l'arxiver especialista en fotografia. Es delimiten les competències que li són pròpies i es relacionen les possibles tasques derivades d'aquestes. La identificació de treballs i responsabilitats ha de portar a reflexionar sobre les habilitats professionals exigibles en una professió de curta tradició i de fronteres excessivament permeables. En definitiva, es tracta de definir el rol d'aquests especialistes en l'àmbit de la gestió del patrimoni.

Consideracions històriques i documentals

La història de la professió podria ser paral·lela a l'arxivística moderna, és a dir, que arrencaria a mitjans segle XIX. No obstant, la presència de la fotografia als arxius tardà força més anys a ser un fet. Els inicis de la fotografia estan vinculats a l'art i a la ciència i la praxis arxivística estava aleshores consolidant els fonaments que l'havien de menar a l'estatus científic. No es pot pensar doncs en cap tipus d'especialització per un ofici basat en la pràctica, sense gairebé literatura pròpia. El debat arxivístic se centrava en aquells moments en la primacia funcional de l'ofici, que el situaven entre les funcions historicoculturals i les juridicoadministratives, amb un clar avantatge de les primeres. Es podria especular que una arxivística consolidada com a disciplina hauria permès l'especialització per al tractament de la fotografia, ja que aquesta es percebé des d'un bon principi com a document probatori, donada la seva capacitat de reproduir fidelment la realitat. Però això no es produí fins al darrer terç del segle XX, i les fotografies que en diferents moments, segons els països, passaven a la custòdia dels arxius, estaven sota la tutela d'un professional que responia a la figura d'un arxiver generalista que no comptava amb possibilitats ni recursos per al treball especialitzat. Això relegava el document fotogràfic a la devaluada categoria de "miscel·lània", en el millor dels casos, i feia palès la manca d'interès per part d'historiadors i arxivers pel material gràfic. A Catalunya, fou a principis dels anys 80 quan s'inicià un procés de presa de consciència que havia de portar a la formació d'arxius i centres especialitzats en fotografia i, en conseqüència, es perfilà la figura del professional especialista, amb responsabilitats sobre els materials de la pròpia custòdia i també, per circumstàncies històriques, en el treball de normalització de la professió.

Un quart de segle més tard, la figura de l'arxiver especialista en fotografia està consolidada, en el sentit que la creació de centres i unitats dedicats a la fotografia és un fet quasi generalitzat que ha posat en evidència la necessitat de comptar amb professionals dedicats en exclusiva a l'atenció d'aquests materials. Abans però d'intentar explicar les bases de l'ofici, és important analitzar les característiques generals dels documents en imatge fixa i fer-ho sobretot amb l'objectiu de conèixer les

exigències de les fotografies en el seu tractament arxivístic. A continuació es relacionen i comenten aquells aspectes que tenen més incidència en el treball professional de l'arxiver i que són trets diferenciadors d'un treball més generalista.

- Unicitat. Aquest tret propi dels documents d'arxiu topa amb la reproductibilitat característica de la majoria de procediments fotogràfics, que funcionen en base a una matriu. En tot cas, la multiplicitat de documents originals no s'ha de contraposar a la seva originalitat i singularitat, situació que quedaria reservada, a nivell tècnic, a la fotomecànica. Aquesta circumstància té una incidència directa en l'organització de fons i col·leccions, ja que eleva el nivell de complexitat en les possibles relacions que s'estableixen entre una imatge icònica i els seus suports i en la relació d'imatges de diferents conjunts, situació que es dona sobretot en el cas de les col·leccions.
- Autenticitat. La fotografia és entesa des del seu naixement com a "mirall de la naturalesa". La captura automàtica no deixa lloc a l'engany i supera d'aquesta manera qualsevol font iconogràfica de comunicació precedent, com són les diferents tècniques del gravat. Malgrat la capacitat de manipular el registre icònic i la possibilitat de crear ficcions, la fotografia química manté sempre la consideració d'autèntica. Això la valida com a document històric i també com a mitjà per a la comunicació.
- Iconicitat. La lectura d'un document visual segueix unes pautes pròpies clarament diferenciades del document textual. Això suposa unes competències a l'hora de descriure i interpretar les imatges que passen per la identificació d'icones, de contextos i de narratives, situació que ha de produir-se en un entorn cultural determinat del qual cal ser-ne conscient.
- Inestabilitat. Els procediments fotogràfics de naturalesa química existents al llarg de la història superen el centenar, encara que no tots estan representats en el nostre patrimoni. És determinant identificar aquests processos i entendre les morfologies de cada objecte. Conèixer i entendre el material en qüestió és indispensable per a la seva conservació, sobretot tenint en compte que es tracta de documents que, precisament per la seva naturalesa química, presenten seriosos problemes de conservació.
- Sostenibilitat. La fotografia digital ha suposat un nou repte per a la preservació a causa sobretot dels problemes que es deriven de l'evolució tecnològica. En aquest cas doncs, el focus de l'assumpte està en la sostenibilitat d'unes imatges que han de mudar per mantenir-se vigents en entorns constantment canviants.
- Ubiquïtat. La imatge fotogràfica és omnipresent en la nostra societat, ja que l'expansió de la tècnica fotogràfica abraça tots els espais socials. Així doncs, trobem imatges als centres patrimonials, però també en l'àmbit familiar, quan caminem pel carrer, quan anem al metge, quan mirem una pel·lícula o quan obrim el mòbil. Aquesta circumstància ens porta a pensar en la importància de l'origen de producció i en el coneixement de la intenció de la seva creació. És el valor afegit que suposa la consideració dels principis de procedència i de respecte a l'ordre original.
- Estètica i artísticitat. El component estètic és inherent a la fotografia i malgrat que no acostuma a ser l'objecte principal d'interès dels arxius, no pot ser obviat. D'altra banda, sembla més apropiat considerar el component estètic que pretendre generalitzar l'estatus d'obra d'art per a tota producció fotogràfica.

L'artisticitat en fotografia és una característica reservada a un determinat treball que pot anar vinculat a qualsevol finalitat. Aleshores, el treball artístic mereix una altra consideració en el seu tractament i, en aquests casos, necessita d'altres disciplines per donar una resposta adequada a aquests materials.

- Creativitat. La Llei de la Propietat Intel·lectual reconeix la fotografia com a obra de creació i, per tant, passa a ser obra protegida. Aquesta circumstància porta a un seguit de deures ineludibles en la gestió que giren a l'entorn dels drets de l'autoria, ja siguin morals o econòmics. Aquesta llei possibilita doncs la comercialització d'imatges en base als drets i al marge de la propietat física de l'objecte.
- Col·leccionisme. La fotografia és objecte de col·lecció i això implica un mercat en base a la propietat física d'aquestes imatges. L'existència d'aquest mercat suposa una competència per a les institucions públiques que persegueixen un objectiu principalment cultural. Per tant, la prospecció del mercat per a l'adquisició de nous ingressos ha de tenir en compte l'existència d'aquest interès col·leccionista que forçosament ha de condicionar les possibilitats de rebre donacions i de realitzar compres.
- Universalitat. El consum d'imatges està fortament implantat en la cultura occidental i la tecnologia digital ha reforçat encara més aquest fet. Això suposa que el usuari dels arxius superen amb escreix el públic tradicional dels arxius històrics. Aquest fet ha de portar necessàriament a replantejar els mitjans i les formes de difusió de les imatges patrimonials. La iniciativa de la Library of Congress de publicar part dels seus fons en imatge a través d'un portal com Flickr és un clar exemple d'aquesta nova tendència.

Competències de l'especialista

Les competències de l'arxiver especialista deriven de les responsabilitats pròpies dels arxivers i de les exigències comentades dels materials objectes de custòdia. Es podria dir de forma genèrica que la responsabilitat d'aquests professionals consisteix a conservar i facilitar l'accés a la documentació en imatge. Això és així, però per explicar els fonaments de la professió cal precisar molt més. Per fer-ho es delimiten deu àmbits competencials en els quals s'emmarquen les tasques i responsabilitats d'aquests professionals.

Preservació i conservació. Es tracta probablement de l'àmbit que planteja més desafiaments i és, amb tota seguretat, la clau de volta per construir qualsevol projecte que tingui com a objectiu custodiar patrimoni fotogràfic. La qüestió fonamental és que l'arxiver tingui un bon coneixement dels materials i tingui capacitat per identificar-los i reconèixer-los. A partir d'aquí es poden crear o adequar les infraestructures necessàries i donar respostes a les necessitats d'instal·lació, conservació i restauració. Les tasques concretes que poden derivar d'aquestes responsabilitats són:

- Anàlisi visual i morfològica dels materials que ha de portar a la identificació de procediments i dels components materials de les diferents estructures físicoquímiques.
- Identificació de patologies i de necessitats de restauració de materials. S'han de poder identificar almenys les patologies més comunes i sobretot tenir la capacitat d'alertar sobre les intervencions més urgents en materials afectats per algun deteriorament. Les intervencions de restauració sobre els materials haurien de ser exclusives per als conservadors-restauradors de fotografia. També formaria part de l'àmbit de competències d'aquests professionals

l'elaboració d'informes detallats per tal de conèixer l'estat de conservació de determinats conjunts.

- Instal·lació de les fotografies en materials de conservació homologats i testats. Això passa per un coneixement d'aquests materials i per la necessitat de comptar amb garanties de qualitat. Els certificats PAT són probablement el millor indicador.
- Control de les condicions ambientals de dipòsits. Un equipament adequat compta amb aparells reguladors de temperatura i RH. Aleshores, és important establir un control periòdic de les oscil·lacions de les condicions ambientals i tenir un pla d'actuació en cas d'emergència.
- Monitorització de dipòsits. Es tracta d'una revisió periòdica dels fons i les col·leccions del centre per comprovar l'estabilitat dels materials i l'evolució de patologies incipients. Els informes resultants han de servir per prendre decisions que afavoreixin la conservació dels materials.

Accés. L'accés a la informació és un dret constitucional i, per tant, fer accessibles els fons fotogràfics, amb les limitacions d'ordre legal i de prevenció que corresponguin, és un deure imperatiu per als arxius. Fer front a aquest repte requereix de certes estratègies, ja que el volum que poden arribar a assolir els fons fotogràfics, comptabilitzats des de la unitat documental simple, pot ser ingent. En aquest sentit, les bases teòriques de descripció arxivística són fonamentals. La descripció parteix del quadre de classificació i la fitxa del nivell superior, el nivell de fons. A partir d'aquí, es pot baixar a la descripció a nivell de sèrie i, en base al quadre de classificació, arribar al nivell d'unitat documental composta o simple. Aquest treball ha de comptar amb el suport d'una aplicació informàtica i d'uns codis estàndards que actuïn com a model descriptiu. Els possibles treballs a dur a terme són:

- Realització de la descripció a nivell de fons i elaboració del quadre de classificació de cada conjunt. El treball requereix una recerca sobre el productor amb l'objectiu de conèixer el context i la lògica de producció.
- Selecció i adaptació d'un o més estàndards descriptius. Per als nivells superiors les fitxes ISAD(G) són d'aplicació universal, però per al nivell d'unitat documental cal decidir sobre l'estàndard de referència i adaptar-lo a les necessitats particulars.
- Adquisició o realització d'un aplicatiu informàtic que actuï com a suport a la descripció. La inexistència d'aplicatius d'ús generalitzat i la poca oferta del mercat obliga a l'arxiver a assumir la responsabilitat de resoldre aquest tema. En alguns casos, la implicació en l'elaboració d'una base de dades pot convertir-se en un projecte de llarg recorregut.
- Descripció a nivell de catàleg. Consisteix en la descripció de les fotografies a nivell individual o de reportatge. La descripció va acompanyada d'un treball de recerca documental per identificar llocs, persones i temes i també d'un treball d'indexació per aïllar conceptes amb l'objectiu de facilitar la recerca. Per a la indexació es podria tenir en compte el treball superlatiu que suposa la creació i l'actualització d'un tesaurus, encara que és una tasca que pocs serveis assumeixen ja que compten amb la possibilitat d'adoptar tesaurus existents o d'indexar les fotografies a partir de llistats de descriptors menys interrelacionats.
- Elaboració d'estratègies per a l'accés on-line. Posar els instruments de descripció a la xarxa suposa sobretot comptar amb el suport tecnològic adequat. En principi, aquesta no ha de ser una competència de l'arxiver. Aquest ha de centrar-se a decidir sobre com s'accedeix a la informació i de quina manera es presenten els resultats. Es tracta d'elaborar les estratègies pertinents per tal de crear un espai còmode per a una diversitat gran d'usuaris i

- al mateix temps, aportar un nivell d'informació adequat a les expectatives que suposa la consulta a un fons d'arxiu.
- Consideració de les limitacions legals. Es tracta sobretot de tenir en compte les condicions sobre propietat intel·lectual de cada conjunt. Per tant, la identificació d'autors és fonamental. La recerca per conèixer els hereus legítims sobre la propietat intel·lectual d'una obra pot arribar a ser complexa, però és una tasca del tot ineludible per tal d'actuar en el marc de la legalitat. Cal tenir en compte que l'absència d'autoria afecta a un nombre important de fotografies del nostre patrimoni. També cal tenir en compte altres restriccions legislatives, com és el cas de les fotografies que comprometin la intimitat de les persones.
 - Consideració de les limitacions d'accés per motius de conservació. La poca estabilitat de la fotografia química pot portar a l'aïllament de certs materials (tasca que forma part de l'àmbit de la conservació). No obstant, s'ha de facilitar l'accés a la descripció i a una reproducció dels continguts.
 - Digitalització dels fons fotogràfics. L'accés a la imatge final en els instruments de descripció augmenta notablement l'eficàcia de la consulta i la satisfacció dels usuaris, per la qual cosa s'ha convertit en una pràctica del tot habitual en els arxius. La pervivència d'aquestes imatges dependrà de l'existència d'un arxiu digital degudament dissenyat i que compti amb el suport de les tecnologies adequades.

Difusió. A més de donar accessibilitat als fons, l'arxiver ha de participar d'una manera o altra en la difusió dels materials de l'arxiu. El sol fet de posar-los a disposició de la consulta pública, propicia que un tercer pugui estar interessat a difondre'ls, com pot ser el cas d'una exposició o una publicació i, per tant, s'ha de comptar amb els protocols de gestió adequats. En funció dels objectius de cada centre, existeix la possibilitat de comptar amb vies de difusió pròpies per tal de donar a conèixer la col·lecció i de posar-la en valor. A més, hi ha també la possibilitat de difondre el propi coneixement amb l'ànim de compartir experiències i d'avançar en la consolidació del corpus teòric de la professió. En aquest àmbit de la difusió podem identificar els següents treballs:

- Creació d'una normativa de reproducció i ús públic de les fotografies de la institució i creació de formularis i documents model per a la gestió de la cessió i les autoritzacions d'ús de les fotografies.
- Publicació de monografies i catàlegs sobre fons de la pròpia institució i sobre temes vinculats. Formarien part d'aquest bloc, tant les publicacions que tenen com a objectiu posar en valor els fons fotogràfics, com aquells treballs de recerca de caire històric. La publicació de treballs de recerca sobre els propis fons pot constituir una aportació important per a la història de la fotografia d'un territori.
- Publicació de treballs arxivístics amb l'objectiu d'aportar metodologia i fonaments teòrics a la professió.
- Creació de recursos divulgatius al web. Internet és un espai òptim per a la divulgació de catàlegs i permet també la inclusió de recursos diversos que poden suposar un valor afegit al servei d'arxiu. La inclusió de recursos pedagògics, per exemple, estaria en aquesta línia.
- Participació en fòrums de diferents formats sobre fotografia patrimonial, sigui a nivell històric o arxivístic.

Projectes. La denominació de projectes com a àmbit competencial pot ser confús, ja que qualsevol acció a dur a terme es podria incloure en el marc d'un projecte. En aquest cas, es fa referència a tots aquells treballs col·lectius orientats a assentar fonaments teòrics i a crear instruments de treball al servei de la professió, com poden ser la realització de normatives, estàndards, etc. i a tots aquells treballs basats en el

partenariat i que persegueixen objectius de formació i difusió. Alguns projectes que podríem tenir en compte són:

- Participació en la creació de normatives i estàndards d'àmbit nacional i internacional.
- Participació en la creació de software de gestió en base a estàndards reconeguts per donar respostes a les necessitats bàsiques de descripció i recuperació de la informació i que tingui en compte qüestions tècniques com ara la publicació al web o la comunicació amb altres sistemes.
- Difusió de fotografies d'arxius de manera col·lectiva, com poden ser la creació de bancs d'imatge de temàtiques concretes al web.
- Creació d'observatoris per a conèixer la realitat sobre algun àmbit de la gestió, la realitat dels arxius fotogràfics o l'evolució tecnològica.
- Creació de recursos per compartir entre la comunitat arxivística, com poden ser, per exemple, els recursos bibliogràfics sobre temàtiques d'interès.
- Col·laboració en enquestes orientades al coneixement de diferents realitats. A aquest nivell, la nostra participació en algun projecte està gairebé garantida ja que molts projectes requereixen d'una prospecció prèvia feta en base a enquestes.

Assessorament extern. L'especialització pot portar fàcilment a treballs d'assessorament extern, ja que la dedicació exclusiva als document en imatge aporten un coneixement que pot ser d'utilitat tant als propis usuaris com a altres centres amb vocació més generalista. Almenys, pel que fa als propis fons, segur que es podran realitzar tasques d'assessorament. En aquest àmbit podem reconèixer els següents treballs:

- Assessorament a institucions públiques, a entitats, a empreses i a particulars en temes vinculats a la gestió dels fons fotogràfics. En algunes ocasions podem parlar de veritables auditories, que caldria que fossin degudament remunerades.
- Assessorament als usuaris en la recerca de fons fotogràfics del propi centre i orientació en cerques externes dins el nostre àmbit territorial o temàtic de competència.
- Col·laboració en programes i cursos orientats a la formació d'arxiviers amb responsabilitats sobre fons fotogràfics.

Suport a la pròpia institució. La majoria d'arxius fotogràfics es formen en el marc d'una institució, sobretot en el cas dels arxius de les administracions públiques, encara que poden existir de manera autònoma i independent de qualsevol organisme. Aleshores, és clar que un dels objectius principals serà el de servir amb eficàcia a la pròpia institució i als directius que orgànicament es trobin en un nivell superior. Les tasques a dur a terme variaran molt en funció de la naturalesa de la institució i del rang orgànic de l'arxiu fotogràfic. No obstant, se'n poden esmentar algunes:

- Posar a l'abast de la institució els fons en imatge custodiats i amb el valor afegit de comptar amb l'expertesa d'un tècnic d'arxiu.
- Suport en treballs de difusió i en l'organització d'activitats en què la fotografia tingui un rol destacat.
- Suport a la direcció en la realització de propostes d'execució del pressupost.
- Suport a la direcció en la definició de polítiques que afectin d'alguna manera el patrimoni fotogràfic.
- Assessorament als diferents departaments sobre com adquirir fotografia i sobre les condicions necessàries perquè aquesta tingui la categoria de document

d'arxiu. Aquesta tasca esdevé especialment rellevant amb l'aparició de la fotografia digital.

Adquisició de patrimoni. Els arxius fotogràfics es formen majoritàriament per l'agrupació de fons i col·leccions que són d'interès per a una determinada institució. Rarament trobem arxius l'existència dels quals es basa en el propi fons, a diferència del que passa, per exemple, amb els documents textuais. Aleshores, definir una política d'adquisicions i comptar amb les eines i els mitjans per dur-les a terme resulta absolutament fonamental per a l'arxiu. Aquesta circumstància apunta doncs a la necessitat de tenir ben delimitades les funcions que formen part d'aquest àmbit, com poden ser:

- Definició de la missió i els objectius de l'arxiu fotogràfic que han d'actuar com a marc en la política d'adquisicions.
- Creació dels instruments de gestió necessaris per operar adequadament en el procés de l'ingrés de fons interns i sobretot externs. En el cas dels externs pot ser interessant comptar en algun moment amb algun tipus d'assessorament que validi i ratifiqui l'adequació del procediment des del punt de vista legal.
- Prospecció de mercats d'antiquaris i brocanter, de les llibreries de vell i de les cases de subhastes que puguin tenir material d'interès.
- Prospecció i coneixement de l'entorn més immediat per tal de posicionar-se en la possible captació d'aquell patrimoni que pot ser d'interès per a la institució. Cal pensar en estratègies que permetin actuar amb certes garanties d'èxit.

Planificació, coordinació i supervisió. La composició de l'organigrama d'un arxiu fotogràfic pot variar molt i anar des de l'assumpció del treball per part d'una sola persona, situació gens infreqüent, fins a la constitució d'un equip amb el treball distribuït segons especialitzacions i responsabilitats. En funció doncs de cada situació, les tasques de planificació i coordinació tindran un abast molt diferent. En qualsevol cas, podem considerar-ne algunes que podrien ser més o menys habituals:

- Elaboració d'un pla estratègic per concretar les intervencions a realitzar en els propers anys.
- Planificació anual de les intervencions concretes sobre els fons i col·leccions.
- Coordinació i supervisió de treballs de tractament documental.
- Coordinació i supervisió de treballs de digitalització realitzat en el mateix centre o derivats a empreses externes.
- Supervisió de treballs de restauració encarregats a personal especialista.

Finançament. En el cas dels arxius que formen part de l'administració pública, el seu finançament sembla resolt d'entrada, ja que depèn sobretot de voluntats polítiques. Però no és així en tots els casos, ja que alguns arxius públics i en general els privats han de comptar amb estratègies que els porti a autofinançar-se total o parcialment. En aquest cas, cal tenir present el potencial de negoci que ofereix el patrimoni en qüestió, i també el potencial de coneixement que es pot oferir. Pot ser també important fer un seguiment informatiu per tal de conèixer les opcions de finançament que s'ofereixen a nivell nacional i internacional per a l'explotació cultural de les imatges. Algunes accions a considerar podrien ser:

- Comercialització dels fons a partir de l'explotació de la propietat intel·lectual.
- Oferiment de serveis amb cost afegit, com podrien ser els assessoraments i consultories a altres institucions i empreses.
- Creació d'un pla de màrqueting per explotar els recursos propis. Podria ser el cas del merchandising, que pot ser un recurs molt interessant per aquells arxius que comptin amb materials fotogràfics valuosos.

- Presentació de projectes per a optar a subvencions atorgades per institucions nacionals i internacionals.

Arxiu digital. L'acceptació de la fotografia digital comporta un replantejament general que afecta la concepció de l'arxiu tradicional. Assumir l'adquisició de fotografia digital de nova creació implica el desenvolupament d'una metodologia de treball que ofereixi garanties a les intervencions a dur a terme. Es tracta sobretot d'orientar aquells aspectes de la gestió que en el marc de la metodologia tradicional quedarien desatesos, com podria ser per exemple la preservació. Assumir aquest repte suposa entrar en una nova àrea de coneixement, quelcom indispensable per entendre la naturalesa de la fotografia digital i, en conseqüència, poder actuar amb coneixement de causa. En aquest àmbit, el treball passa primerament pel disseny general de l'arxiu digital que cal fer en base a estàndards universalment acceptats, com és el cas del OAIS (*Open Archival Information System*), interpretat per donar resposta a les necessitats dels documents fotogràfics. Un cop s'hagi definit el marc general i s'hagin identificat les funcions de l'arxiu digital, es pot decidir sobre les tasques a dur a terme. Principalment es podria pensar amb les següents:

- Creació de protocols de treball per a la ingesta dels documents electrònics a l'arxiu. Això passa per establir les bases de relació amb els productors i decidir sobre les intervencions que cal realitzar per transformar les imatges digitals en documents d'arxiu.
- Disseny d'un pla de preservació transversal que comporta una intervenció activa des del moment de l'ingrés fins a l'arxiu. Les estratègies de preservació poden ser diverses i complementàries i se centren tant en els propis fitxers com en l'entorn tecnològic de suport.
- Adopció d'un o varis codis de metadades per a la descripció, l'administració i la preservació de la imatge digital.
- Adquisició de les infraestructures necessàries per a la custòdia i la intervenció sobre els materials. Cal pensar en l'adquisició del hardware i el software necessaris per assolir els objectius fixats.

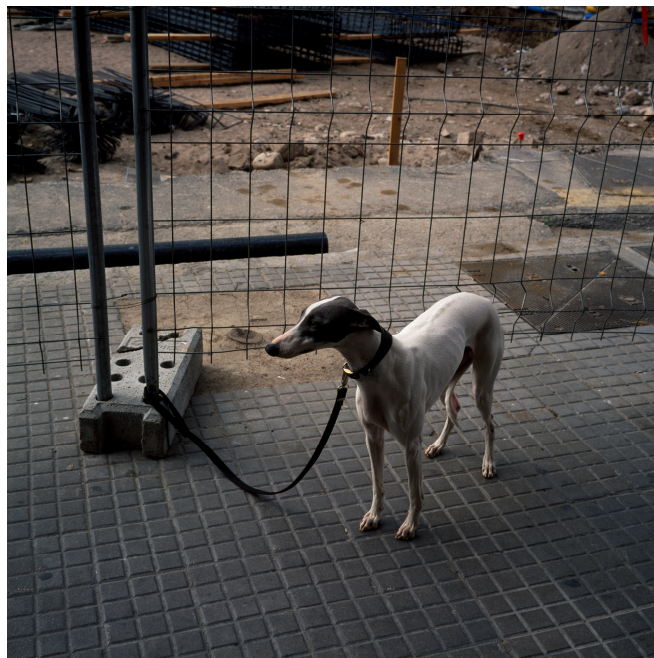
Conclusions

L'assumpció de totes aquestes responsabilitats ens dóna una idea de l'amplitud de coneixements que requereix el treball d'arxiver de fotografia. A la formació específica en arxivística cal sumar-hi una formació complementària que permeti atendre aspectes tan transcendents com poden ser la conservació de fotografia química i digital. Si bé aquests coneixements són necessaris, és important marcar amb més o menys precisió unes fronteres, que permetin delimitar l'horitzó professional i evitar al mateix temps la intrusió en competències d'altri. En aquest sentit, l'arxiver especialista ha de tenir la capacitat de comunicar-se amb altres professionals que o bé formen part del mateix equip o amb els quals s'estableix alguns tipus de relació. Entre els professionals més afins, hi trobem els conservadors de fotografia, els fotògrafs, els enginyers informàtics, els historiadors, els historiadors de l'art i els arxivers audiovisuals. Tots ells exerceixen forçosament un rol important i complementari al treball de l'arxiver de fotografia i és sempre desitjable que s'estableixi algun tipus de col·laboració en base als principis que marquen els codis deontològics de cada professió. En el cas dels arxivers audiovisuals, es tracta d'especialistes amb responsabilitats i funcions força similars a les dels arxivers de fotografia, encara que les necessitats específiques dels documents fílmics i sonors exigeixen una formació diferenciada.

En un moment en què la imatge fotogràfica té una presència social tan important i en què l'evolució tecnològica la situa en un pla destacat dins la comunicació, la figura d'un professional que atengui adequadament aquest àmbit del patrimoni resulta fonamental. El llegat de la fotografia química continua essent un repte de gran magnitud i malgrat

haver construït uns fonaments sòlids per a la seva gestió, bona part del treball a fer resta pendent, a causa principalment del dèficit històric en la intervenció conscienciada sobre aquests fons. A aquest repte, cal sumar-hi el desafiament que ha suposat la substitució de la química per l'electrònica, en un moment de canvi social i cultural que ha d'incidir forçosament en la labor de l'arxiver, immers en el treball d'intervenció dels fons fotogràfics però també implicat en el desenvolupament de les bases que han de permetre assentar els fonaments de la professió.

David Iglésias Franch
Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI)

Ajuntament de Girona. CRDI (António Júlio Duarte). 2006

Fotografia realitzada en el marc del projecte "arxiu, memòria i recerca" del CRDI creat amb l'objectiu de formar una col·lecció de fotografia artística contemporània. La contextualització de l'obra i la possibilitat d'accedir a l'original (es tracta d'una Ilfochrome 40x40) permet un anàlisi i una interpretació de la imatge que va més enllà de lectura de la imatge iconogràfica.

Ajuntament de Girona. CRDI (Dif). 2007

La procedència de fons fotogràfics és divers i en alguns casos, no del tot excepcionals, es rescaten materials de considerable valor de les runes. En aquestes situacions i en funció de les vicissituds de les fotografies, la intervenció d'un restaurador de fotografies es fa imprescindible.

Ajuntament de Girona. CRDI (Josep Maria Oliveras). 2008

Exposició "Retrat de Girona, 1877. Joan Martí i les fotografies de *Bellezas*" organitzada pel CRDI amb col·laboració amb l'AFAHCB. L'existència de materials d'un mateix autor en diferents arxius i l'interès comú per certes temàtiques pot incitar a la realització de projectes comuns. La col·laboració en la recerca i la cessió de materials enriqueix enormement els treballs de difusió.

Ajuntament de Girona. CRDI (Dif). 2008

Intervenció dels tècnics del CRDI sobre un fons fotogràfic de premsa. Els treballs d'instal·lació, d'identificació d'unitats documentals, d'assignació de registres i de descripció formen part d'una intervenció global que ha de garantir la conservació i l'accés als fons fotogràfics. Per assumir aquestes responsabilitats és indispensable comptar amb una metodologia de treball que asseguri uns resultats òptims.